

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 475/2011-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. marca 2012 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Ivetty Macejkovej a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť F. V., B., M. B., B., a J. K., B., zastúpených advokátom Mgr. I. P., Advokátska kancelária S., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/92 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 182/09 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo F. V., M. B. a J. K. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/92

a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 182/09 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava IV prikazuje vo veci vedenej pod sp. zn. 4 C 204/92 konať bez zbytočných prietáhov.

3. F. V., M. B. a J. K. priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume po 6 000 € (slovom šesťtisíc eur), z ktorej je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť sťažovateľom po 5 000 € (slovom päťtisíc eur) a Krajský súd v Bratislave po 1 000 € (slovom tisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava IV je povinný uhradiť F. V., M. B. a J. K. trovy konania v sume 497,95 € (slovom štyristodevät'desiatsedem eur a deväťdesiatpäť centov) na účet ich právneho zástupcu Mgr. I. P., Advokátska kancelária S., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením č. k. II. ÚS 475/2011-22 z 20. októbra 2011 na ďalšie konanie sťažnosť F. V. (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), M. B. (ďalej len „sťažovateľka v 2. rade“) a J. K. (ďalej len „sťažovateľ v 3. rade“; spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/92 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 182/09.

2. V podstatnej časti sťažnosti sťažovatelia uviedli:

„Návrhom podaným na Okresnom súde Bratislava IV (toho času Obvodný súd Bratislava IV) dňa 16. 07. 1992 sa sťažovatelia ocitli v procesnom postavení žalovaných v konaní sp. zn. 4 C 204/92 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti - parc. č. ... a neknihovanej parcely č. ... v katastrálnom území B.

Napriek tomu, že občianske súdne konane nie je žiadnym spôsobom časovo obmedzené, považujeme dobu súdneho konania v trvaní vyše 19 rokov za neprimerane dlhú...

Počas celého súdneho konania sa pojednávalo v dňoch: 10. 05. 1993, 03. 06. 1993, 06. 09. 1993, 23. 09. 1993, 08. 10. 1996, 24. 10. 1996, 30. 06. 1999, 25. 08. 1999, 04. 10. 1999, 06. 05. 2004, 15. 04. 2005, 28. 09. 2005, 25. 02. 2009.

V konaní na prvostupňovom súde sa vyskytli procesnoprávne vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie, preto za dôležité považujeme uviesť nasledovné:

Sťažovateľom bola odňatá možnosť konať pred súdom, čím bolo sťažovateľom absolútne znemožnené náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu prvostupňového súdu. Máme za to, že prvostupňový súd sa dôsledne nevysporiadal s právnou otázkou o zmene účastníkov konania na strane žalovaných, sťažovatelia ako odporcovia v 1., 2. a 3. rade nesúhlasili s vystúpením z konania a svojimi častými podaniami žiadali o zabezpečenie ich právnej istoty v danom konaní. Prvostupňový súd rozhodol o návrhu na vypustenie odporcov z konania bez ich výslovného súhlasu. Uvedené potvrdil aj Mestský súd v Bratislave uznesením zo dňa 29. 09. 1994, ktorým zrušil uznesenie prvostupňového súdu vydaného dňa 18. 04. 1994.

Je nepochybné, že petit návrhu na začatie konania nemá zákonom stanovené náležitosti, nemá svoje presné, určité a zrozumiteľné znenie. Preto ak súd zistí, že návrh nemá požadované náležitosti alebo síce má požadované náležitosti (je nesprávny), ale tieto, prípadne niektoré z nich sú uvedené nepresne, neurčite alebo nezrozumiteľne, je povinný vyzvať účastníka na doplnenie alebo opravu návrhu (§ 43 ods. 1 O. s. p.). K úprave petitu návrhu na začatie konania podaného na súde v roku 1992 došlo až na pojednávaní dňa 06. 05. 2004, t. j. po viac než 12 rokoch, pričom predmet sporu nebol definovaný podľa vtedajšieho stavu v katastri nehnuteľností. Prvostupňový súd uznesením zo dňa 24. 05. 2011 vyzval navrhovateľov na úpravu petitu v lehote 10 dní odo dňa doručenia uznesenia.

Navrhovatelia žiadosťou zo dňa 10. 06. 2011 požiadali o predĺženie lehoty aspoň o 20 dní. Sťažovateľom, ako odporcom, do dnešného dňa nie je známe znenie upraveného žalobného petitu.

V priebehu konania sa viackrát menil zákonný sudca. Vo svetle judikatúry I. ÚS 137/02 - za nečinnosť všeobecného súdu, ku ktorej došlo z dôvodu zmeny zákonného sudcu objektívne zodpovedá súd.

Prvostupňový súd vydal rozsudok v merite veci dňa 23. 09. 1993, doplňujúci rozsudok dňa 04. 10. 1999 a rozsudok dňa 25. 02. 2009, proti ktorým účastníci podali riadne a včas odvolanie. Do dnešného dňa sa v právnej veci sp. zn. 4 C 204/92 právoplatne nerozhodlo.

Už samotné vydanie doplňujúceho rozsudku prvostupňového súdu zo dňa 04. 10. 1999 vykazuje vady konania.

Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, zrušil rozsudky Okresného súdu Bratislava IV pre vyššie uvedené vady konania, pričom zreteľne vyslovil svoj právny názor, o ktorý sa mal prvostupňový súd oprieť pri ďalšom konaní. Po celú dobu konania sa prvostupňový súd neriadil právnym názorom odvolacieho súdu, odôvodnenia rozsudku prvostupňového súdu nepreukazovali dôkazy, z ktorých súd vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení riadil. Konanie prvostupňového súdu, aj s ohľadom na nedostatočné vymedzenie predmetu konania po skutkovej a právnej stránke, je potrebné považovať za nedôsledné.

Celkový postup prvostupňového súdu je možné označiť za neefektívny. K zbytočným prietahom na prvostupňovom súde došlo v dôsledku nečinnosti, keď súd nekonal viac ako 1 rok a jedenásť mesiacov, t. j. v období od 27. 10. 1994 – 08. 10. 1996, ďalej viac ako 2 roky a osem mesiacov, t. j. v období od 24. 10. 1996 – 30. 06. 1999, a napokon viac ako 6 rokov a tri mesiace, t. j. v období 28. 01. 2003 – 26. 05. 2009...

Súdny spis bol viackrát predložený Krajskému súdu v Bratislave, ako súdu odvolaciemu, prvýkrát dňa 17. 01. 2006 kedy mu bola pridelená sp. zn. 3 Co 26/2006, následne došlo k vráteniu veci prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Dňa 26. 05. 2009 bol súdny spis opätovne predložený odvolaciemu súdu, kedy mu bola pridelená sp. zn. 3 Co 182/2009, pričom o odvolaní navrhovateľov zo dňa 19. 12. 2005 odvolací súd doposiaľ nerozhodol. K zbytočným prietahom došlo na odvolacom súde, keď odvolací súd

bol nečinný viac ako 2 roky a sedem mesiacov, t. j. v období od 17. 01. 2006 do 28. 08. 2008, a ďalej viac ako 1 rok a štyri mesiace, t. j. v období od 26. 05. 2009 do 30. 09. 2010...

Zbytočné prieťahy v konaní na odvolacom súde bola potvrdená aj odpoveďou odvolacieho súdu zo dňa 06. 10. 2010 na základe sťažnosti na prieťahy v konaní podanej navrhovateľmi, doručenej súdu dňa 02. 08. 2010...

Prvostupňový súd, okrem meritórnych rozhodnutí, prevažne vykonával jednoduché úkony súdu, napr. výzva na zaplatenie súdneho poplatku (21. 11. 2006), doručenie žaloby a odvolaní na vyjadrenie účastníkom konania, predvolania na pojednávanie (11. 02. 2003, 15. 03. 2005, 06. 06. 2005), vyžiadanie si vyhotovenia rozhodnutí odvolacieho súdu v potrebnom počte (26. 05. 2011), upovedomenie o obhliadke spornej nehnuteľnosti (21. 04. 2005), výzvy na doplnenie alebo vyjadrenie účastníkom konania (03. 04. 2001, 23. 06. 2004).

Prvostupňový súd zisťoval pobyt žalovaného v 5. rade a 6. rade (15. 02. 2002) a pobyt sťažovateľa v III. rade (04. 02. 2000) a vyžiadal si doručenie zásielky sťažovateľovi v III. rade prostredníctvom Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave II (31. 08. 1999).

Neúmerne dlhým konaním sú sťažovatelia vystavení právnej neistote ohľadom predmetu sporu, navyše pomalé konanie znižuje ich šance na úspešné vymoženie práva, ktoré by im v prípade pozitívneho rozsudku bolo priznané. Z tohto dôvodu je v tomto konaní možné konštatovať, že pomalá spravodlivosť je spravodlivosť odmietnutá, o to viac, že dĺžka konania nezodpovedá zložitosti prípadu...

V zmysle čl. 127 ods. 3 Ústavy a § 56 ods. 4 zákona o Ústavnom súde navrhujeme, aby súd priznal sťažovateľom voči orgánom, ktoré porušili ich základné právo, nárok na primerané finančné zadostučinenie každému v sume po 30 000 EUR...“

2.1 Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„základné právo sťažovateľov F. V., ... M. B... a J. K..., na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Bratislava IV pod sp. zn. 4 C 204/92 a

postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 182/09 porušené bolo; ...

Okresnému súdu Bratislava IV prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/92 konať bez zbytočných prieťahov;

Sťažovateľom priznáva finančné zadostučinenie každému jednotlivo v sume 30 000 EUR (slovom tridsaťtisíc eur), z ktorej sumy je povinný zaplatiť každému sťažovateľovi Okresný súd Bratislava IV po 20 000,- € (slovom dvadsaťtisíc eur) a Krajský súd v Bratislave po 10 000,- EUR (desaťtisíc eur) a to na účet právneho zástupcu sťažovateľov ... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu;

Sťažovateľom priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 497,95 €, ktorú je Okresný súd Bratislava IV a Krajský súd v Bratislave povinný spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov ... a to do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

3. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd, ako aj krajský súd, aby sa vyjadrili k sťažnosti.

3.1 Predsedníčka okresného súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 30. novembra 2011 popísala chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodala tieto relevantné skutočnosti:

„... Po prešetrení veci musím aj vzhľadom na závery Ústavného súdu v náleze zo dňa 10. 05. 2011, č. k. III. ÚS 8/2011-30 (v ktorom rozhodol o sťažnosti navrhovateľov vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/204/1992 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 182/09) s poľutovaním konštatovať, že konanie na tunajšom súde bolo poznačené prieťahmi.

Prejednávanú vec možno označiť ako právne zložitejšiu, a to najmä po procesnej stránke, keďže v priebehu konania sa viac krát menil okruh účastníkov konania (uznesením zo dňa 24. 10. 1996 a zo dňa 8. 10. 1996) a tiež bola pripustená zmena petitu (uznesením zo dňa 6. 05. 2004 a 07. 11. 2011). V priebehu konania sa vo veci viac krát menil zákonný

sudca, čo takisto negatívne ovplyvnilo dĺžku konania, pretože naštudovanie spisu si vyžadovalo väčší časový priestor. Pre úplnosť uvádzam, že predmetná právna vec napadla JUDr. I., ktorá bola súčinnosťou od 1. novembra 1994 preložená na Krajský súd v Bratislave. Následne vec bola pridelená JUDr. K., ktorá bola preložená na výkon funkcie sudcu na Okresný súd Bratislava I. Od roku 1999 vo veci konala JUDr. M., ktorá nastúpila 14. júna 2004 na materskú dovolenku. Následne vo veci konala a doteraz koná JUDr. R.

Vo veci bolo nariadených celkom 13 pojednávaní a dva krát sa konala ohliadka spornej nehnuteľnosti. Zavinením sťažovateľov (odporcov) bolo odročené pojednávanie určené na deň 25. 08. 1999.

Tunajší súd vec dva krát meritórne rozhodol, avšak oba rozsudky boli odvolacím súdom zrušené a vec bola vrátená tunajšiemu súdu na ďalšie konanie.

V dôsledku podaných odvolaní bol spis viac krát predložený Krajskému súdu v Bratislave ako odvolaciemu súdu, kde sa nachádzal v období od 02. 09. 1994 do 27. 10. 1994, od 26. 07. 2000 do 21. 09. 2000, od 18. 10. 2002 do 28. 01. 2003, od 17. 01. 2006 do 02. 10. 2008 ako aj od 26. 05. 2009 do 10. 03. 2011. Tieto obdobia preto nemožno brať do úvahy pri posudzovaní prietahov v konaní spôsobených tunajším súdom.

Zároveň uvádzam, že spôsobené prietahmi v konaní nemali preukázateľne za následok spôsobenie ujmy sťažovateľom. Sťažovatelia nijako nepreukázali, že by im bola priamym následkom porušenia ich základných práv spôsobená akákoľvek ujma.“

3.2 Predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 12. decembra 2011 uviedla:

«Vec Okresného súdu Bratislava IV. sp. zn. 4 C 204/1992, bola na Krajský súd v Bratislave, kde je pod sp. zn. 3 Co 182/2009, podaná na konanie a rozhodnutie tejto veci v odvolacom konaní dňa 26. 05. 2009. Rozhodnutá bola dňa 31. 01. 2011 a základný súdny spis bol súdu prvého stupňa vrátený dňa 11. 03.2011.

Senát „3 Co“ zotrváva na dôvodoch odôvodnenia svojho rozhodnutia - uznesenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 182/2009-309 zo dňa 31. 01. 2011, ktorým rozhodnutím zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 4 C 204/204/1992-2012 zo dňa 28. 09. 2005 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.»

4. Okresný súd aj krajský súd zároveň oznámili, že súhlasia s tým, aby podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľov podaním doručeným ústavnému súdu 24. novembra 2011 tiež oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci uskutočnilo ústne pojednávanie.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného pod sp. zn. 4 C 204/1992:

Dňa 16. júla 1992 žalobcovia 1. Ing. P. J. a 2. D. D. podali na Obvodnom súde Bratislava 4 (neskôr okresný súd) proti žalovaným: 1. J. K., 2. F. V., 3. M. B., 4. H., 5. D. H. a 6. Z. H. žalobu o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti.

Dňa 10. mája 1993 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 3. jún 1993 s tým, že zástupca žalobcov zabezpečí mená a adresy vlastníkov nehnuteľnosti.

Dňa 3. júna 1993 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 6. september 1993. Uznesením obvodného súdu sp. zn. 4 C 204/92 bola nariadená ohliadka.

Dňa 6. septembra 1993 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovatelia v 1. a 3. rade boli prítomní, sťažovateľka v 2. rade nebola prítomná.

Dňa 23. septembra 1993 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ v 3. rade bol prítomný, sťažovatelia v 1. a 2. rade neboli prítomní. Bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 18. apríla 1994 obvodný súd uznesením č. k. 4 C 204/92-39 pripustil vypustenie sťažovateľov z konania, lebo nepripadajú do úvahy ako vlastníci spornej parcely.

Dňa 9. mája 1994 sťažovatelia podali odvolanie proti uzneseniu z 18. apríla 1994.

Dňa 2. septembra 1994 bola vec doručená Mestskému súdu v Bratislave ako odvolaciemu súdu. Zaevidovaná bola pod sp. zn. 7 Co 300/94.

Dňa 27. októbra 1994 bol spis vrátený obvodnému súdu s uznesením mestského súdu sp. zn. 7 Co 300/94, ktorým napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu.

Dňa 8. októbra 1996 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ v 3. rade nebol prítomný, sťažovatelia v 1. a 2. rade boli prítomní. Pojednávanie bolo odročené na 24. október 1996.

Dňa 24. októbra 1996 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovatelia boli prítomní. Okresný súd uznesením č. k. 4 C 204/92-70 pripustil do konania J. K. ako odporcu vo 4. rade, M. B. – Z. ako odporkyne v 5. rade, F. V. ako odporcu v 6. rade.

Dňa 30. júna 1999 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ v 1. rade bol prítomný, sťažovatelia v 2. a 3. rade neboli prítomní. Pojednávanie bolo odročené na 25. august 1999.

Dňa 24. augusta 1999 sa sťažovateľ v 1. rade ospravedlnil z pojednávania nariadeného na 25. august 1999.

Dňa 25. augusta 1999 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovatelia neboli prítomní.

Dňa 4. októbra 1999 sa uskutočnilo pojednávanie. Bol vyhlásený dopĺňujúci rozsudok k rozsudku z 23. septembra 1993.

Dňa 12. októbra 1999 Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava III oznámilo, že nemohli doručiť súdnu zásielku sťažovateľovi v 3. rade, lebo neotváral dvere na svojom byte.

Dňa 13. decembra 1999 sťažovatelia podali odvolanie proti uvedenému rozsudku.

Dňa 4. februára 2000 okresný súd cez register obyvateľov zisťoval adresu sťažovateľa v 3. rade (naposledy ...).

Dňa 15. februára 2000 register obyvateľov oznámil, že je to ulica ..., B.

Dňa 22. marca 2000 uznesením okresný súd uložil sťažovateľom zaplatiť súdny poplatok za odvolanie.

Dňa 26. júla 2000 bol spis doručený Krajskému súdu v Bratislave. Bol zaevidovaný pod sp. zn. 17 Co 254/2000.

Dňa 21. septembra 2000 bol spis vrátený okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia.

Dňa 23. apríla 2001 sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku Obvodného súdu Bratislava 4 z 23. septembra 1993 a proti doplňujúcemu rozsudku zo 4. októbra 1999.

Dňa 7. augusta 2001 bolo súdu doručené vyjadrenie navrhovateľov.

Dňa 18. októbra 2002 bol spis doručený Krajskému súdu v Bratislave, bol zaevidovaný pod sp. zn. 13 Co 486/02.

Dňa 28. januára 2003 bol spis vrátený okresnému súdu s uznesením sp. zn. 13 Co 486/02, ktorým rozsudky zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Dňa 6. mája 2004 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovatelia, okrem sťažovateľky v 2. rade, boli prítomní. Pojednávanie bolo odročené pre účely, doručenia rovnopisov zmeneného návrhu právnym zástupcom navrhovateľov.

Dňa 6. mája 2004 okresný súd uznesením č. k. 4 C 204/92-176 pripustil zmenu petitu návrhu na začatie konania.

Dňa 15. februára 2005 Magistrát... požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie z dôvodu náročnosti prešetrenia skutkového stavu.

Dňa 10. marca 2005 Magistrát... doručil súdu svoje vyjadrenie.

Dňa 15. apríla 2005 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 26. máj 2005 a malo sa uskutočniť na mieste nehnuteľnosti.

Dňa 15. apríla 2005 sťažovatelia podali „*návrh na zrušenie rozsudkov a finančné vyrovnanie*“.

Dňa 14. júna 2005 okresný súd uznesením č. k. 4 C 204/92-201 vylúčil vzájomný návrh sťažovateľov na samostatné konanie.

Dňa 28. septembra 2005 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 12. decembra 2005 sťažovatelia doručili odvolanie proti uvedenému rozsudku.

Dňa 19. decembra 2005 proti výroku o nepriznaní náhrady trov konania podali odvolanie aj navrhovatelia.

V období od 14. januára 2006 do 2. októbra 2008 sa spis nachádzal na krajskom súde, krajský súd vrátil spis okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia.

Dňa 25. februára 2009 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľka v 2. rade nebola prítomná. Sťažovatelia v 1. a 3. rade boli prítomní. Bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 26. mája 2009 okresný súd doručil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov.

Dňa 10. marca 2011 bol okresnému súdu vrátený spis z krajského súdu s uznesením č. k. 3 Co 182/2009-309 z 31. januára 2011, ktorým odvolací súd zrušil ostatne napadnutý rozsudok, a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Dňa 24. mája 2011 okresný súd uznesením vyzval navrhovateľov, aby v lehote 10 dní odstránili nedostatky návrhu tak, aby petit bol určitý, zrozumiteľný a vykonateľný.

Dňa 13. júna 2011 právny zástupca navrhovateľov požiadal o predĺženie lehoty na odstránenie nedostatkov podania.

Dňa 13. októbra 2011 právny zástupca navrhovateľov doručil súdu podanie, ktorým reagoval na výzvu okresného súdu z 24. mája 2011.

Dňa 7. novembra 2011 okresný súd uznesením pripustil zmenu návrhu (petitu).

Dňa 14. decembra 2011 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 2. február 2012.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1/2011 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 182/09 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne

úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Ústavný súd už namietané konanie z hľadiska jeho skutkovej a právnej zložitosti posudzoval v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 8/2011, pričom na rozdiel od názoru okresného súdu dospel k záveru, že preskúmané konanie nie je po právnej ani skutkovej stránke zložitú. Ústavný súd konštatoval, že predmetom konania na okresnom súde *„je žaloba o určenie, že sporné nehnuteľnosti zapísané v súpise konkurznej podstaty úpadcu patria do bezpodielového spoluvlastníctva sťažovateľov, teda ide o vec patriacu do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Podľa názoru ústavného súdu vec nemožno hodnotiť ako skutkovo zložitú len z dôvodu, že navrhovatelia od roku 1997 podali niekoľko incidenčných žalôb a následne niekoľko desiatok určovacích žalôb takmer na všetky okresné sudy v Slovenskej republike, ktoré počas trvania konkurzu... Ž., s. r. o... niekoľkokrát menili alebo doplňovali. Uvedené konania súviseli s vecou sťažovateľov len nepriamo a nemali pre rozhodnutie okresného súdu význam, o čom svedčí aj tá skutočnosť, že okresný súd v priebehu napadnutého konania nepripojil ani nevyžiadal žiaden súdny spis, ktorý by sa týkal inej veci sťažovateľov. Napadnuté konanie nemožno posudzovať ako skutkovo zložitú ani z dôvodu procesnej aktivity sťažovateľov, ktorí len využívali možnosti im dané procesnými predpismi na uplatňovanie svojich práv. Doterajšia*

dĺžka namietaného konania nebola teda závislá od zložitosti veci.“. Od tohto názoru sa ústavný súd nemal dôvod odchyľovať ani v tomto konaní.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúvanom konaní, ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia vystupujú na strane žalovaných a zo spisového materiálu, ktorý si ústavný súd zabezpečil, je zrejmé, že aj oni sami prispeli svojím správaním k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Sťažovateľ v 1. rade sa z trinástich uskutočnených pojednávaní nezúčastnil troch, sťažovateľka v 2. rade sa nezúčastnila siedmich pojednávaní a sťažovateľ v 3. rade sa nezúčastnil štyroch pojednávaní. Napriek uvedenému v danom prípade podiel sťažovateľov na vzniknutých priet'ahoch podľa názoru ústavného súdu neospravedľňuje neúmerne dlhé konanie okresného súdu. Na uvedené negatívne správanie sťažovateľov však ústavný súd nemohol neprihliadnuť pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Aj v tejto časti ústavný súd zotrúva na zisteniach ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 8/2011, ktorý konštatoval, že okresný súd spôsobil neúmerne predĺženie konania predovšetkým svojou nečinnosťou, ale aj neefektívnou činnosťou.

Zhodne s citovaným rozhodnutím ústavného súdu aj v tomto konaní ústavný súd hodnotí postup okresného súdu a krajského súdu ako neefektívny. O nesústreďenom procesnom postupe okresného súdu svedčia dôvody, pre ktoré boli jeho meritórne rozhodnutia vo veci na základe podaného odvolania zrušené, tie spočívali v nedostatočne zistenom skutkovom stave, prípadne v nepreskúmateľnosti vydaného rozhodnutia.

V postupe okresného súdu sa tiež vyskytli viaceré obdobia nečinnosti, ktoré mali za následok zbytočné priet'ahy v konaní, konkrétne napr. od 27. októbra 1994 do 8. októbra 1996 (24 mesiacov), od 24. októbra 1996 do 30. júna 1999 (32 mesiacov) a od 28. januára 2003 do 6. mája 2004 (15 mesiacov).

Uvedená nečinnosť okresného súdu v trvaní bezmála šesť rokov a krajského súdu (v napadnutom konaní minimálne 12 mesiacov, tak ako to bude ďalej uvedené) nie je ospravedlňiteľná, pretože súdy nevykonávali vo veci úkony, ktoré mali smerovať

k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu (už aj v kontexte viac ako 19 rokov trvajúceho napadnutého konania) absolútne netolerovateľné.

Predsedníčka okresného súdu uznala, že v namietanom konaní došlo k zbytočným prietahom. Poukázala však na to, že *„prejednávaniu vec možno označiť ako právne zložitejšiu, a to najmä po procesnej stránke, keďže v priebehu konania sa viac krát menil okruh účastníkov konania (uznesením zo dňa 24. 10. 1996 a zo dňa 8. 10. 1996) a tiež bola pripustená zmena petitu (uznesením zo dňa 6. 05. 2004 a 07. 11. 2011). V priebehu konania sa vo veci viac krát menil zákonný sudca, čo takisto negatívne ovplyvnilo dĺžku konania, pretože naštudovanie spisu si vyžadovalo väčší časový priestor...“*.

V tejto súvislosti treba opakovane zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Podľa právneho názoru ústavného súdu vyjadreného napr. v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 14/00 otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní (mutatis mutandis I. ÚS 55/02, IV. ÚS 84/02). Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vo vzťahu ku konaniu vedenému na krajskom súde pod sp. zn. 3 Co 182/2009, v ktorom sťažovatelia namietajú prietahy, ústavný súd zistil, že spisový materiál na konanie vo veci odvolania sťažovateľov proti rozsudku okresného súdu z 25. februára 2009 bol

krajskému súdu doručený 26. mája 2009 a spis bol okresnému súdu vrátený 10. marca 2011. Krajský súd vo vyjadrení k sťažnosti ničím nezdôvodnil nečinnosť krajského súdu minimálne v trvaní 12 mesiacov.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia každému v sume po 30 000 €, ktoré odôvodnili najmä tým, že *„neúmerne dlhým konaním sú sťažovatelia vystavení právnej neistote ohľadom predmetu sporu, navyše pomalé konanie znižuje ich šance na úspešné vymoženie práva, ktoré by im v prípade pozitívneho rozsudku bolo priznané. Z tohto dôvodu je v tomto konaní možné konštatovať, že pomalá spravodlivosť je spravodlivosť odmietnutá, o to viac, že dĺžka konania nezodpovedá zložitosti prípadu ...“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä na celkovú dĺžku napadnutého konania pred

okresným súdom a krajským súdom, berúc do úvahy tiež správanie sťažovateľov ako účastníkov konania, považuje za primerané každému zo sťažovateľov v sume po 6 000 €. Uvedenú sumu je povinný vyplatiť každému zo sťažovateľov okresný súd po 5 000 € a každému zo sťažovateľov krajský súd po 1 000 €, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Za jeden úkon právnej pomoci vykonaný v roku 2011 patrí odmena v sume 123,50 €. Trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 247 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 50 % (§ 13 ods. 2 vyhlášky), pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 123,50 € v prípade jedného sťažovateľa. V prípade 3 sťažovateľov (3 x 123,50 €) tvorí náhrada trov právneho zastúpenia spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (6 x 7,41 €) sumu 414,96 €. K uvedenej sume bolo potrebné pripočítať 20 % DPH, teda sumu 82,99 €, keďže právny zástupca sťažovateľov je platcom tejto dane, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľov predstavujú celkovú sumu 497,95 €.

Vzhľadom na väčší podiel okresného súdu na zbytočných priet'ahoch ústavný súd o uplatnených trovách konania s'ťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2012